

بررسی جامعه شناختی مفهوم جهانی شدن از دیدگاه سمیر امین

حافظ احمدی^{۱*}، علیرضا منصوری خواه^۲

۱- کارشناس ارشد جامعه شناسی، دانشگاه آزاد واحد شوشتر، خوزستان، ایران
hafezahmadi84@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد جامعه شناسی، دانشگاه آزاد واحد شوشتر، خوزستان، ایران
alireza.mkhah@gmail.com

چکیده: در این مقاله، مروری خواهیم داشت بر نظریات سمیر امین درباره ی جهانی شدن. از نظر سمیر امین، جهانی شدن در سرآغاز قرن بیست و یکم با انحصار در پنج حوزه اصلی از سوی مرکز نظام سرمایه‌داری همراه است. وی آنچه را «انحصارات پنجگانه» می‌نامد، نتیجه و نشانه قطبی شدن جهان و بنیاد اصلی استثمار پیرامون از سوی مرکز دانسته و روند شکل‌گیری آن را به هیچ وجه طبیعی تلقی نمی‌کند. مرحله جدید جهانی شدن در واقع فرم جدید استثمار کشورهای پیرامونی است که حتی ارتقا و صنعتی شدن آنها را در خدمت منافع مرکز قرار می‌دهد. او نگرش لیبرالیستی به جهانی شدن را توجیه وضعیت استثمارگرایانه حاکم می‌داند و تصریح می‌کند که «جهانی شدن از طریق بازار کار یک اوتوپای ارتجاعی است» که ادامه این وضع به گسترش نابرابریها، فقر، قطبی شدن جهان و در هم ریختگی منجر خواهد شد. آسیبها و مشکلات جهانی شدن به گونه‌های مختلف خود را نشان می‌دهند و در قالب بحرانهای گوناگون رخ می‌نمایند. که مثال بارز آن از دید سمیر امین، پیدایش قوم‌گرایی می باشد که آن را یک واکنش سیاسی در برابر جهانی شدن اقتصادی می داند. سمیر امین با استفاده از مبنای نظری مارکسیسم و با قرائتی نو از این نظریه می‌کوشد که تمامی مبانی نظام جهانی سرمایه‌داری و جهانی شدن را به نقد کشیده و راه مشخصی را نیز برای رهایی از اوضاع تیره و تاریک جهانی سرمایه‌داری ترسیم کند. او در مقالات و مصاحبه‌های متعددی به عملکرد سیاست خارجی آمریکا و انحصارات جهانی پس از ۱۱ سپتامبر حمله کرده و آن را نشانه بحران ذاتی نظام سرمایه‌داری می‌داند.

کلمات کلیدی: جهانی شدن، نگرش لیبرالیستی، سرمایه داری، استثمار، مرکز، پیرامون

۱. مقدمه

سمیر امین اقتصاددان معروف مصری، در ۱۹۳۱ متولد شد. تحصیلات خود را در مدارس فرانسوی پی گرفت. و پس از آن، دکترای اقتصاد خود را در پاریس از دانشگاه سوربن گرفت و به عنوان استاد اقتصاد در دانشگاههای داکا و پاریس تدریس کرد. از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۰ در بخش توسعه ی اقتصادی دستگاه دولتی مصر کار کرد و از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۳، مشاور اقتصادی دولت مالی بود و پس از آن در دانشگاههای "پوآینه وونس" در [فرانسه] تدریس، و ریاست "انستیتوی آفریقایی و شهر اقتصادی و برنامه ریزی" در داکار را به عهده داشته است. وی همچنین رئیس انستیتوی تحقیقاتی سازمان ملل بود. سمیر

* Corresponding author: نویسنده ی مسئول

Email: hafezahmadi84@yahoo.com